

REFERENCES

1. Suliatytskyi V. P. (1925), *Narysy z istorii revoliutsii na Kubani (III – 1917 – VI – 1918)*, Ukrainyskyi instytut hromadoznavstva v Prazi, Praha, Tom 1, 195 p.
2. Leusyan O. (2006), *Kubanskiy sbornik*, sbornik nauchnykh statey po istorii kraya, Kniga, Krasnodar, Tom 1 (22), pp. 155–169.
3. Suliatytskyi V. P. (1925), *Narysy z istorii revoliutsii na Kubani (III – 1917 – VI – 1918)*, Ukrainyskyi instytut hromadoznavstva v Prazi, Praha, Tom 1, p. 40.
4. Ibid, p. 42.
5. Ibid, p. 43.
6. Bilyi D. D. (2009), *Ukrainci Kubani v 1792-1921 rokakh. Evoliutsiia sotsialnykh identychnosti*, Skhidnyi vydavnychiy dim, Donetsk, p. 362.
7. Leusyan O. (2006), *Kubanskiy sbornik*, sbornik nauchnykh statey po istorii kraya, Kniga, Krasnodar, Tom 1 (22), p. 157.
8. State Archive of the Krasnodar region, fond 637, opys 1, sprava 12, arkush 35.
9. Leusyan O. (2006), *Kubanskiy sbornik*, sbornik nauchnykh statey po istorii kraya, Kniga, Krasnodar, Tom 1 (22), p.158.
10. Ibid, p. 159.
11. Ibid, p. 161.
12. Ivanys V. (1968), *Borotba Kubani za nezalezhnist*, Miunhen, p. 11.
13. State Archive of the Krasnodar region, fond 454, opys 1, sprava 3652, arkush 1-4.

D. Bilyi

DEVELOPMENT OF CO-OPERATIVE MOTION IS AMONG KUBAN UKRAINIANS AT THE BEGINNING OF XX ITEM

In the article the main stages and reasons of becoming and development are examined consumer - co-operative societies on North Caucasus. An author comes to the conclusion, that they had sources in the system of samoorganizacii of Ukrainian cossack village societies of Kuban, from the environment of which representatives went out Ukrainian nationally - cultural motion of inhabitants of this region. With the attempts of the Ukrainian association to find combination of activity of activists of this motion the special way of output from under economic exploitation. The author of the article examines previous illumination of this problematiki in other scientific researches. He leans against position, schoetnichni features directly influence naformi samoorganizacii of association and choice of strategies of economic survival of this association, which it viborala depending on historical experience and own cultural and mental stereotypes. In the context of this article, examining co-operative motion on Kuban, an author comes to the conclusion, that this motion became necessary pre-condition motion on Kuban, an author comes to the conclusion, that this motion became necessary pre-condition and economic basis for forming of the Ukrainian modern identity among Ukrainians of this region.

Keywords: *Kuban, co-operative associations, economic subsoil, Ukrainian association, railway ways, North Caucasus.*

© Д. Білий

Надійшла до редакції 28.01.2013

УДК 355.45(477)"1944-1945"

ПАРТІЙНО-РАДЯНСЬКА НОМЕНКЛАТУРА ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УРСР В 1944-1945 рр. (ОСВІТНІЙ ВИМІР)

ЕДУАРД БІЛОУС,

аспірант кафедри історії України Житомирського державного університету ім. І. Франка

У статті досліджується освітній рівень партійно-радянської номенклатури західних областей УРСР у 1944-1945 рр. Визначено причини та наслідки низького рівня освіченості партійної еліти. Характеризується система підготовки та перепідготовки радянсько-партійних кадрів в УРСР.

Ключові слова: *партноменклатура, керівні кадри, західні області УРСР, партійно-радянські кадри.*

Постановка проблеми та стан її вивчення. Освіченість та професійна компетентність владної верхівки відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні стратегії державної політики. Особливості радянської політичної системи було тотальне домі-

нування більшовицької партії. Якісна характеристика її основного суб'єкта - партійної номенклатури - має важливе значення для розуміння сутності процесів, що мали місце в певні періоди розвитку України. Окреме зацікавлення викликає характеристи-

№ 1 (121) січень-лютий 2013 р.

ка місцевих керівних кадрів, їх вплив на соціально-економічне та політичне становище тих чи інших регіонів України.

Серед сучасних вітчизняних дослідників феномена номенклатури необхідно назвати С. В. Кульчицького, Ю. І. Шаповала, Г. В. Касьянова, Л. М. Новахатка, М. Ю. Виговського, Р. Я. Пирога, які на початку 1990-х рр. повернули до історіографії значну кількість навмисно викреслених і напівзабутих прізвищ колишніх керівників України 1920-1930-х рр. та зробили спробу реконструювати механізм формування та функціонування компартійно-радянської влади в Україні [1-4]. Першим вітчизняним комплексним історичним дослідженням номенклатури партійно-радянських органів влади слід визнати монографію М. С. Дорошка [5].

Цікавий аналіз радянської номенклатури був проведений Т. П. Коржихіною та Ю. Ю. Фігатнером [6]. Номенклатурну еліту УРСР у повоєнний період досліджують О. Ф. Штейнле та В. Крупина. У своїх наукових розвідках вони досить детально аналізують освітньо-культурний рівень вищого партійного керівництва УРСР та тогочасну систему партійної освіти [7; 8]. Однак управлінські кадри західноукраїнських областей розглядаються ними опосередковано, у контексті загальноукраїнських процесів. Під різним кутом зазначена нами тема статті висвітлюється в працях Т. Першиної, Б. Яроша, Г. Стародубець [9-11] та інших. Загалом у вітчизняній історіографії комплексні дослідження номенклатурної еліти західних областей УРСР досі не проводилися, що вимагає продовження історичних досліджень.

Метою статті є аналіз освітнього рівня управлінських кадрів західних областей України в 1944-1945 роках та форми й способи його підвищення.

Виклад основного матеріалу. Особливістю політичної ситуації в західноукраїнському регіоні в післявоєнний період було те, що після звільнення областей від німецьких окупантів радянська влада змушена була "відвойовувати" свої позиції в краї. Свідченням цього є довготривале збройне протистояння держави (в особі силових структур) і місцевого населення, репрезентованого в масі своїй ОУН та УПА.

Короткочасна довоєнна радянська організація краю насильницькими методами не викликала симпатії його мешканців. Одним із зовнішніх виявів цього стало відверте ігнорування західноукраїнцями радянських органів влади. Тому партійно-радянське керівництво держави та республіки спрямовувало свої зусилля на те, аби відновити/завоювати довіру місцевого населення не тільки засобами зброї, але й переконання. Основною інтегруючою ланкою цього процесу виступав державний чиновник в особі партійного, державного чи господарського функціонера. Від другої половини 1940-х рр. керівництво ЦК КПРС стало відчувати, що низький рівень освіти управлінських кадрів, особливо політичних, впливає на результати їхньої діяльності. Це вимагало нових підходів до забезпечення навчання нової генерації сталінської партійно-господарської номенклатури. Однак у перші повоєнні роки рівень освіченості багатьох представників номенклатурної еліти залишав бажати кращого. Ця проблема існувала на всіх рівнях управлінської системи, особливо на низових її ланках. Гостроти їй додавало залучення значної частини малопідготовлених вихідців із народних мас

на заміну управлінцям, загиблим у роки війни. Усе це могло стати серйозною проблемою радянської влади. Адже некваліфіковані управлінці, з одного боку, не мали змоги ефективно управляти суспільним життям, а з іншого - підривали авторитет верховки як найбільш достойних та здібних людей із народу [7, с. 259].

Особливо зловбоденно ця проблема стояла в західних областях України в 1944 - першій половині 1946 року. По-перше, у цей період, незважаючи на всі зусилля державного керівництва, ліву частку номенклатурних працівників становили вихідці зі східних, центральних та південних регіонів республіки. По-друге, проблеми були із якісним складом. Так, згідно з даними, поданими Г. Стародубець, "з 76 працівників НКДБ, направлених на роботу в західні області УРСР в першій половині 1945 р., тільки 8 % мали вищу освіту, 45 % - початкову й 46 % - середню" [12, с. 258]. По-третє, система підвищення кваліфікації управлінських кадрів загалом і західних областей УРСР зокрема перебувала на стадії формування, і механізм її функціонування ще не був чітко налагоджений.

Особливо критичним у плані якісного підбору управлінських кадрів можна вважати 1944 рік. Так, рівень освіченості вищого партійно-радянського керівництва Волинської області характеризують такі цифри: із 17 працівників обкому КП(б)У вищу освіту мали двоє: Л. В. Гаркуша - в. о. секретаря обкому з пропаганди та М. Є. Карпенко - заступник заввідділу агітації і пропаганди. Неповну вищу - теж двоє, середню та неповну середню - шестеро. Досить низьким був освітній рівень секретарів райкомів (перший, другий, секретар по кадрах). Із 28 чиновників близько 20 % (6 осіб) закінчили повністю, або ж кілька курсів вищих навчальних закладів; середню й неповну середню освіту вдалося отримати 15 особам, що складає 53 %; решта - семеро (25 %) - мали за плечима початкову освіту. Деяко професійнішими були функціонери облвиконкому. Більшість із них здобували освіту в педагогічному, медичному інститутах, промакадемії та інституті комуністичної освіти. Деякі отримали свідоцтво про закінчення середньої школи та 7 класів [13, арк. 9-10]. Аналіз архівних матеріалів дає підстави для висновку, що вища ланка управлінської структури області вирізнялася доволі невисоким рівнем освіченості. До того ж більшість номенклатурних працівників мала незначний досвід роботи у цій сфері діяльності. На тлі складної військово-політичної ситуації, яка мала місце в західноукраїнському регіоні в означуваний нами період, ці чинники негативно позначалися на якості функціонування партійно-державного апарату в західних областях України.

Керівники держави не могли не розуміти, що перемога радянської влади в Західній Україні неможлива без включення в структуру управління вихідців з місцевого населення. Тому, починаючи з 1945 року, місцеве партійне керівництво змушене було активізувати роботу в цьому напрямку. Однак у своїй діяльності воно керувалося низкою суб'єктивних мотивацій. По-перше, регіональні чиновники негативно упереджено ставилися до місцевих активістів, навіть якщо вони відверто демонстрували свою прихильність до радянської влади (давався взнаки страх перед українським повстанським рухом). З одного боку, вони визнавали професіоналізм

керівників із місцевого населення, а з іншого - за слушної нагоди намагалися їх замінити "більш надійними" спеціалістами, що прибули сюди за партійною рознарядкою. На думку О. Лисенка та Т. Першиної, така "двоїстість свідомості і поведінки, що на той час вже набула характеру масовості і автоматизму, зумовлювала непослідовні й суперечливі дії" [14, с. 357]. Не менш важливим чинником, що корегував кадрову політику в регіоні, був страх лідерів більшовицької партії обласного, районного та міського рівнів брати на себе відповідальність за роботу вихідців із місцевого населення. Помилка в кадровому підборі могла коштувати їм кар'єрного росту або навіть особистої свободи. Вони розглядали їх як потенційних "зрадників" та "бандитів", готових у будь-яку хвилину вистрілити в спину або здійснити диверсію. Така позиція владних структур західних областей України щодо підбору кадрів мала негативні наслідки. Згідно з підрахунками вітчизняних дослідників, "на травень 1946 р. із 15 120 номенклатурних посад в обкомах партії Західної України місцевим активом було заміщено лише 1839, тобто 12,1 %, а, наприклад, у Станіславському - 7 % посад" [9, с. 306].

Варто зазначити, що, окрім суб'єктивних причин, які гальмували процес залучення представників місцевого населення до партійно-державного керівництва регіоном, були й об'єктивні. Насамперед, низький освітньо-кваліфікаційний рівень потенційних працівників. Тому, керуючись вказівками союзних та республіканських органів влади, на місцях були розроблені заходи, покликані активізувати відбір кадрів із західноукраїнського середовища. З-поміж іншого вони включали в себе "розгортання мережі спеціальних курсів та семінарів для підвищення ідейно-політичного рівня кадрів, висунутих із місцевого населення, створення міськкомів і райкомів партії мережі гуртків і семінарів при парткабінетах, у яких займалися такі висуванці" [15, арк. 27]. Так, у травні 1945 року в Станіславській області було "організовано 36 партійних шкіл з охопленням 980 керівних працівників. Організовано і працювало 274 гуртки з вивчення книги Сталіна з охопленням 6071 осіб. У 38 районах було організовано і працювало 39 постійно діючих семінарів для радянського активу з охопленням більше 900 чол." [16, арк. 27]. У липні 1945 року секретар Волинського обкому по кадрах Федоритенко звітував своєму керівництву: "Для підвищення політичного рівня і ділової кваліфікації, загальної грамотності відділом кадрів обкому, міськкомів, райкомів КП(б)У зроблено наступне:

1. В райпартшколах і політгуртках з вивчення книги товариша Сталіна "Про Велику Вітчизняну війну Радянського Союзу", яких в області є 306, підвищують свій політичний рівень - 3265 осіб, членів і кандидатів у члени ВКП(б), комсомольців і безпартійного активу з місцевого населення.

2. В районах області організовані й працюють постійно діючі семінари, в яких навчається більше 2000 осіб секретарів сільрад, голів постійно діючих комісій при сільрадах і земельних громад та іншого низового активу. З головами сільрад проведено 289 занять семінару, секретарями сільрад - 267, з постійно діючими комісіями - 166 і для іншого низового активу - 154 заняття.

3. На місячних обласних курсах підготовлено:

а) секретарів редакцій районних газет, наборщиків та друкарів - 103 особи;

б) пропагандистів - 99;

в) завідувачів сільських клубів, хат-читалень і бібліотек - 151.

4. На двотижневих обласних курсах підготовлено голів сільрад - 654 осіб [16, арк. 107-108]. Система підготовки та виховання керівних кадрів Дрогобицької області складалася з а) курсового навчання в області; б) курсового навчання за межами області; в) підготовки на семінарах; г) стахановських шкіл; д) індивідуально-бригадного навчання; е) технікумів; ж) заочного навчання" [17, арк. 12-13].

Отже, система партосвіти була схожою в усіх західноукраїнських областях. Як видно з документів, головне завдання різного рівня курсів полягало не тільки в тому, щоб навчити працівників низових ланок радянської системи влади (голів та секретарів сільських рад, працівників районних газет тощо) елементарних правил діловодства, а нав'язати їм більшовицьку систему цінностей, сприяти вихованню "радянської" людини. З цією метою значна кількість навчальних годин відводилася на вивчення творів лідерів більшовицької партії, зокрема, Й. Сталіна. Значна увага приділялася прослуховуванню курсантами лекцій на теми внутрішньо- та зовнішньополітичного життя країни, наприклад "Українські буржуазні націоналісти - зліїші вороги українського народу", "Українсько-німецькі буржуазні націоналісти на службі Гітлера" тощо.

Для підвищення рівня партійної освіти радянської, партійної, господарської номенклатури, а також інтелігенції ще до завершення війни "було організовано дві республіканські партійні школи з річним терміном навчання (республіканська партійна школа і школа пропагандистів). У 15 областях при обкомах організовано 6-місячні партійні курси, міжобласні партійні курси. Перший випуск курсів (1342 слухачі) було проведено в липні 1945 р." [18, арк. 20].

Рішення "про організацію у м. Києві річної республіканської партшколи при ЦК КП(б)У з підготовки й перепідготовки керівних партійних і радянських кадрів з контингентом слухачів 700 осіб" було прийняте в січні 1945 року членами Політбюро ЦК КП(б)У. Окремо ставилося завдання "створити при школі комсомольське відділення для підготовки й перепідготовки керівних комсомольських працівників з контингентом слухачів 150 осіб." [19, арк. 3]. Обласним партійним комітетам ставилося завдання провести відбір кандидатів у школу й надати облікові матеріали відділу кадрів ЦК до 20 лютого 1945 р. Свою роботу школа розпочала 1 березня 1945 р. Слухачі партшколи забезпечувалися на час навчання житлом та стипендією у розмірі 1100 рублів.

Кожна область отримала план ("розверстку") щодо кількості слухачів школи. Згідно з ним, Волинська область мала направити 46 осіб із числа секретарів міськкомів і райкомів, голів міськвиконкомів, секретарів обкомів ЛКСМУ; Дрогобицька - 18; Львівська - 20; Станіславська - 20; Тернопільська - 21 [19, арк. 27]. Окремим розпорядженням від 1 лютого 1945 р. М. Хрущов зобов'язав обкоми західних областей УРСР "відібрати на відділення рад працівників в річну партшколу 114 осіб безпартійних радянських працівників - активістів з числа: заступників голів райвиконкомів, заввідділів райвиконкомів, кращих голів сільрад та інших радянських працівників з місцевого населення, які проявили себе на практичній роботі і справами довели відданість радянській владі" [19, арк. 58].

Виконати вказівку вищого партійного керівництва місцевому обласному керівництву та ще й у такий короткий термін було вкрай важко, оскільки Західна Україна на той час стала ареною запеклого збройного протистояння й позиції влади були досить нестабільними. Партійно-радянські функціонери не виявляли особливого бажання підвищувати свій професійний рівень. Доводилося мало не силоміць відряджати їх на курси. Рівень загальноосвітньої підготовки курсантів теж був невисоким.

Паралельно зі створенням річної республіканської партшколи при ЦК КП(б)У з підготовки і перепідготовки керівних партійних і радянських кадрів, проходив процес організації однорічної республіканської школи пропагандистів при ЦК КП(б)У [20, арк. 189]. Набір слухачів до неї мав схожий алгоритм. Абітурієнт насамперед писав заяву на ім'я місцевого партійного лідера (секретаря райкому чи міськомкому КП(б)У), додавав до неї автобіографію, особистий листок з обліку кадрів, довідку від лікаря та зі школи. На підставі особисто поданих документів він отримував характеристику за підписом секретаря обкому з кадрів та затверджену секретарем обкому КП(б)У. Таку процедуру, наприклад, пройшов Мандзюк Петро, тодішній голова сільради с. Скнилово Львівського сільського району, який у своїй заяві від 19 лютого 1945 р. зазначив, що бажає "повисити свої знання для кращої роботи на благо нашої родини", а тому просить "командувати його на однорічні курси" [21, арк. 62] (збережено авторську стилістику. - Авт.). Вступники повинні були складати іспит - диктант з російської або української мови. Аналіз робіт абітурієнтів 1945 року вступу дає підстави стверджувати про їхній украй низький освітній рівень. Так, згадуваний нами Мандзюк Петро написав диктант на оцінку "2", допустивши в ньому 78 помилок, із яких 70 - орфографічних. Однак це не завадило йому стати слухачем курсів. Звідси можна зробити висновок про наявність формального підходу до підбору курсантів республіканських партшкол. Виконання будь-якою ціною так званої рознарядки, спущеної в обкоми з Києва чи Москви, априорі породжувало формалізм та певну безсистемність формування кадрової політики на місцях.

2 серпня 1946 року ЦК ВКП(б) прийняв постанову "Про підготовку і перепідготовку керівних партійних і радянських працівників", якою визнав зазначений у назві процес "незадовільним". Серед причин низької ефективності закладів політичної освіти були названі гонитва за кількістю слухачів, яка оберталася падінням якості, непринциповістю у питанні відбору осіб до партійних шкіл, переваженість планів, що перешкоджало слухачам самостійно вивчати "марксистсько-ленінську теорію". Для впорядкування системи підготовки керівних кадрів ЦК ВКП(б) створював при ЦК ВКП(б) у віданні Управління кадрів Вищу партійну школу з 3-річним терміном навчання для підготовки керівних партійних і радянських працівників обласного, краєвого та республіканського масштабів. Її структура мала включати в себе два факультети - партійний та радянський. При ЦК КП(б)У обкомам, крайкомам постановлялося мати обласні, крайові й республіканські партшколи з дворічним терміном навчання для підготовки керівних партійних і радянських працівників для району та села. Такі школи в Україні відкривалися в Києві, Одесі, Дніпропетровську, Львові, Харкові,

Сталіно. Їх створювали на базі існуючих річних партійних та пропагандистських шкіл [22, с. 164, 166-167]. Уніфіковувалися навчальні плани та критерії відбору до цих закладів освіти.

Висновки

Таким чином, проблема підбору та підготовки керівних партійних та радянських кадрів для західних областей УРСР упродовж 1944-1945 років стояла досить гостро. Партійна номенклатура обкомів та райкомів у цей період майже на 100 % була представлена відряджуваними зі східних, центральних та південних областей України, а то й інших регіонів СРСР. Загальний рівень освіченості таких працівників був украй низьким. Лише незначна частина з них мала вищу або незакінчену вищу освіту, що негативно позначалося як на методах їхньої роботи загалом, так і на ставленні до них місцевої високоосвіченої інтелігенції. Система підготовки та перепідготовки номенклатурних партійних та радянських працівників упродовж 1944-1945 року зазнавала змін - уніфікації та структуризації як навчальних закладів у цілому, так й інших форм підвищення професійної кваліфікації службовців нижчої управлінської ланки. Своєрідним переломним моментом цього процесу стала середина 1946 р. - прийняття постанови ЦК ВКП(б) "Про підготовку і перепідготовку керівних партійних і радянських працівників", що дало поштовх якісно новому етапу партійної освіти в УРСР.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кульчицький С. В. Партійно-радянський апарат у системі влади / С. В. Кульчицький // Український історичний журнал. - 1994. - № 6.
2. Дорошко М. С. Формування в Україні більшовицької партійно-державної номенклатури в 20-ті роки / М. С. Дорошко, В. Ф. Колесник // Український історичний журнал. - 1993. - № 9.
3. Шаповал Ю. Людина і система: штрихи до портрета тоталітарної доби в Україні / Ю. Шаповал. - К., 1994.
4. Фролов М. О. Компартійно-радянська еліта в УСРР (1917-1922 рр.) : становлення і функціонування / М. О. Фролов. - Запоріжжя, 2003.
5. Дорошко М. С. Компартійно-державна номенклатура УСРР у 20-30-ті роки ХХ століття: соціоісторичний аналіз : [монографія] / М. С. Дорошко. - К., 2004.
6. Коржихина Т. П. Советская номенклатура: становлення, механізми действия / Т. П. Коржихина, Ю. Ю. Фигатнер // Вопросы истории. - 1993. - № 7. - С. 25-33.
7. Штейнле О. Ф. Освітньо-культурний рівень владної верхівки Радянської України (1945-1953 рр.) / О. Ф. Штейнле // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. - Запоріжжя, 2010. - Вип. XXVIII - С. 257-263.
8. Крупина В. Освітньо-культурний рівень партійної номенклатури УРСР (друга половина 1940-х - початок 1950-х рр.) / В. Крупина // Український історичний збірник. - К. : Інститут історії України НАН України, 2009. - № 12. - С. 207-214.
9. Першина Т. Формування управлінських кадрів в Західній Україні в 1944-1948 рр.: регіональні особливості / Т. Першина // Сторінки воєнної історії України зб. наук. статей / НАН України. Ін-т історії України. - К., 2009. - Вип. 12. - С. 299-312.
10. Ярош Б. Репресивно-каральна система СРСР у повоєнний період та особливості її прояву на Волині / Б. Ярош // Реабілітовані історією : зб. наукових статей і матеріалів міжнародної наук.-практ. конф. "Реабілітовані історією". - Луцьк, 2003. - С. 37-51.
11. Стародубець Г. Специфіка підбору та підготовки пар-

тійних кадрів у західних областях України в 1944-1945 рр. / Г. Стародубець // Гілея : науковий вісник / [гол. ред. В. М. Васьків]. - К. : ВІР УАН, 2011. - Вип. 44. - С. 169-176.

12. Стародубець Г. Особливості формування партійно-радянської еліти західних областей України в 1944-1945 рр. / Г. Стародубець // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. - 2008. - Вип. XIV. - С. 255-260.

13. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі - ЦДАГО України). - Ф. 1. - Оп. 45. - Спр. 217. - Арк. 9-10.

14. Історія державної служби в Україні : у 5 т. / [відп. ред. Т. В. Мотренко, В. А. Смолій ; редкол.: С. В. Кульчицький (кер. авт. кол.) та ін.]. - К. : Ніка-Центр, 2009. - Т. 2. - 512 с.

15. ЦДАГО України. - Ф. 1. - Оп. 45. - Спр. 570.

16. ЦДАГО України. - Ф. 1. - Оп. 45. - Спр. 345.

17. ЦДАГО України. - Ф. 1. - Оп. 45. - Спр. 350.

18. ЦДАГО України. - Ф. 1. - Оп. 45. - Спр. 572.

19. ЦДАГО України. - Ф. 1. - Оп. 9. - Спр. 240.

20. ЦДАГО України. - Ф. 1. - Оп. 45. - Спр. 392.

21. ЦДАГО України. - Ф. 1. - Оп. 45. - Спр. 394.

22. Постановление ЦК ВКП(б) о подготовке и переподготовке руководящих партийных и советских работников от 2.08.1946 г. // КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК (1898-1971). - Т. 6. - Москва, 1971. - С. 162-172.

REFERENCES

1. Kulchytskyi S. V. (1994), *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*, No. 6.

2. Doroshko M. S., Kolesnyk V. F. (1993), *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*, No. 9.

3. Shapoval Yu. (1994), *Liudyna i systema: shtrykhy do portreta totalitarnoi doby v Ukraini*, Kyiv.

4. Frolov M. O. (2003), *Kompartiino-radianska elita v USRR (1917-1922 rr.): stanovlennia i funktsionuvannia*, Zaporizhzhia.

5. Doroshko M. S. (2004), *Kompartiino-derzhavna nomen-*

klatura USRR u 20-30-ti roky XX stolittia: sotsioistorychnyi analiz, Kyiv.

6. Korzhichina T. P., Figatner Yu. Yu. (1993), *Voprosy istorii*, No. 7, pp. 25-33.

7. Shteinle O. F. (2010), *Naukovi pratsi istorychnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnogo universytetu*, Vypusk XXVIII, pp. 257-263.

8. Krupyna V. (2009), *Ukrainskyi istorychnyi zbirnyk*, Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy, Kyiv, No. 12, pp. 207-214.

9. Pershyna T. (2009), *Storinky voiennoi istorii Ukrainy. Zbirnyk nauk. statei*, Kyiv, Vypusk 12, pp. 299-312.

10. Yarosh B. (2003), *Reabilitovani istoriieiu*, Luts'k, pp. 37-51.

11. Starodubets H. (2011), *Hileia: naukovyi visnyk*, Vypusk 44, pp. 169-176.

12. Starodubets H. (2008), *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.Kotsiubynskoho*, Vypusk XIV, pp. 255-260.

13. Central State Archive of Public Organizations of Ukraine, fond 1, opys 45, sprava 217, arkush 9-10.

14. *Istoriia derzhavnoi sluzhby v Ukraini* : u 5 t. (2009), Kyiv, Tom 2, 512 p.

15. Central State Archive of Public Organizations of Ukraine, fond 1, opys 45, sprava 570.

16. Central State Archive of Public Organizations of Ukraine, fond 1, opys 45, sprava 345.

17. Central State Archive of Public Organizations of Ukraine, fond 1, opys 45, sprava 350.

18. Central State Archive of Public Organizations of Ukraine, fond 1, opys 45, sprava 572.

19. Central State Archive of Public Organizations of Ukraine, fond 1, opys 9, sprava 240.

20. Central State Archive of Public Organizations of Ukraine, fond 1, opys 45, sprava.

21. Central State Archive of Public Organizations of Ukraine, fond 1, opys 45, sprava 394.

22. КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК (1898-1971) (1971), Moscow, Tom 6, pp. 162-172.

E. Bilous

SOVIET-PARTY PERSONNEL OF WESTERN REGIONS OF USSR IN 1944 - 1945 (EDUCATIONAL DOMAIN)

The educational level of the Soviet nomenclature of the western regions of the Ukrainian Soviet Republic in the years 1944-1945 is being investigated. The analysis of the research of the phenomenon of the nomenclature of the major Ukrainian scientists such as: M.S. Doroshko, S.V. Kulchitskiy, Y.I. Shapoval, G.V. Kasyanov, L.M. Novokhatko, M.Y. Vygovskiy, R. Pirog, was made. The characteristic features of the local authorities and their influence on the socio-economic and political situation of the Western Ukraine were explained.

The Staff's professional and educational level of the Soviet authorities on different stages was made. The analysis of the archival sources gave us the opportunity to testify about the low educational level of the representatives of the governmental authorities. That had a negative influence on the functioning quality of the state authorities in the western regions of Ukraine. The causes and consequences of the party elite's low educational level was determined. The creation process of the Soviet party members in the Ukrainian Soviet Republic is being characterized in details.

The activity of the created net of special courses, seminars and clubs aimed at increase in staff's qualification level was investigated. The data about the republican party schools activity and premises of the unification, structurization of the educational institutions on party leaders and soviet staff for the western regions of the Soviet Ukraine in 1946 training were shown.

Keywords: party personnel, leading personnel, Western regions of USSR, Soviet-party personnel.

© E. Білоус

Надійшла до редакції 30.01.2013